

27.2.2017.g.

Ladislav Babić

Sauron se vraća, Mordor se obnavlja, Hobiti planduju

Smije li pas ugristi čovjeka koji ga tuče? Dakako, ta to mu je u genetskom kodu, baš kao i karakter njegovog mučitelja. Teško je ponekad odrediti tko od njih pred drugim brani svoj biološki integritet: pas pred čovjekom ili ovaj pred džukelom. Homocentrično gledajući, uvijek smo apriorno spremni dati pravo pripadniku vlastite vrste, donekle slično etnocentričnim stavovima koji nikad ne okrivljuju sebe za probleme s drugim etnijama. To su emotivni pristupi, na prvu loptu, u socijalnoj sferi ne uzrokovani genetikom koliko vjekovnim dresurama ljudskog uma sredstvima obrazovanja, medija i politike, koja bdije da se sve vrši u skladu s interesima vladajućih. S kolopletom interesnog zamagljivanja istine, tek slobodni umovi - sposobni sagledavati cjelinu u najširem kontekstu, prihvaćati i po sebe (svoje "krdo") negativne zaključke - mogu mentalno izaći na kraj, prepuštajući se odmazdi većine ukoliko obznane zaključke na njihovu štetu. Dresura je upravo to, ponavljanje naučenih mantri u beskraj, gotovo ritualnom zanesenošću, s nesposobnošću uvida stvarnosti, sve dok novim dresurnim postupcima ne bude u nas unesen promijenjeni kod ponašanja. Po čefu nekih novijih dresera. Čovjek je misaono biće, reče li netko? Brus!

Pomaknimo se s odnosa između čovjeka i životinje, na odnose među ljudima. Ukoliko otac godinama siluje kćer, uz poglede ostatka porodice koja ne učestvuje u radu ali uvijek iznova uživa u prizoru, ima li konačno kći pravo pobiti sve njih, dočepa li se kojom prilikom te mogućnosti? Što je od toga zločin; primarno nasilje koje traje li traje uz uživanje nasilnika i gledatelja, ili žrtvin inducirani

odgovor kojim se uspijeva iskobeljati iz kruga opačina izivljavanih nad njom? Naizgled teško moralno pitanje, što ljudi s manjkom etike rješavaju jednostavnom konstatacijom: zločin je zločin! Je, nego što! Kvazietičari razvijaju hipoteze, dok se zlo i dalje nastavlja tijekom njihova besplodnog dumanja, a žrtva je primijenila često jedino moguće rješenje; nažalost ono koje oduzima život njenim mučiteljima. No, zaista, jesu li to ljudi, ili samo zvijeri zakrinkane u njih?

Odmaknimo se iz obiteljske mučionice, u onu industrijsku – *Auschwitz*, primjerice. Tvornicu u kojoj se ljudska mast upotrebljava za pravljenje sapuna, koža za izradu sjenila za lampe, a kosa za vlasulje [rasovih](#) živih i igračih lutkica, nakon što se na industrijski način "*sirovina*" (*Židovi* i ostali), u plinskim komorama ili mecima, prevede iz neupotrebljivog (živog) u upotrebljivo (mrtvo) stanje za odvijanje industrijskog procesa. Kojim upravljaju dobro uhranjeni uniformirani muškarci i žene, uživajući u poslu na svom "*radnom mjestu*", međusobno se seksajući poslije kraja radnog vremena, povremeno birajući i nekog iz hrpe "*robe*" koja će nakon zadovoljenja njihove "*strasti*" završiti u pećima. Smiju li se milijuni tih nestretnika pobuniti i bez ikakvog suđenja, na licu mjesta smaknuti ma kojeg od svojih mučitelja u *SS-ovskoj* uniformi – ma direktno učestvovao u cijeloj stvari, ili bivao tek kuhar ili intendant u jednakoj maskirnoj odori poput direktnih izvršitelja? Smiju li se ovi braniti da su "*samo*" kuhali, brinuli za dopremu "*sirovina*" i odvoz "*gotovih proizvoda*", smatrajući se nevinima jer, zaboga, imaju obitelji o kojima moraju brinuti? Smiju li zahtijevati u ime svoje "*nevinosti*", da im logoraši sude po pravilima "*pravne države*", iste one koja je ove strpala iza bodljikavih žica pod naponom, iz kojih su slobodno mogli izaći tek kao dim vijugajući spram nebesa? Možda da žrtve pošalju zahtjev *Rathausu* tražeći da istraži stvar, formira komisiju, pošalje advokate i malo starog krumpira kako bi si, čekajući odluku institucija koje funkcioniraju po zakonima - izrođenima, ali mnogi kažu "*zakon je zakon*" (upravo kao i "*zločin je zločin*") - u međuvremenu kuhali juhicu, dok se industrijski proces nad njima nikako ne smije prekidati?

Partizanski rat bijaše *obrambeni, oslobodilački, građanski, i socijalna revolucija* protiv društveno političkog sustava *kraljevine Jugoslavije*. Nepravdnog u ekonomskom, političkom te nacionalnom smislu, uslijed sprovođenja "*velikosrpske politike*". Nemoguće je logički napadati revolucionarnu komponentu, ako se to istovremeno ne čini i s *Francuskom, Američkom* i nizom drugih, krvavih *buržoaskih revolucija*. Proglašeni banditima koji apriorno ne spadaju pod nikakva međunarodno obavezujuća ratna pravila i zaštitu, bili su strijeljani mimo ikakvog suđenja, sem u slučajevima kad su se čuvali za razmjenu ili pokušaje izvlačenja priznanja o suradnicima *NOP*-a. Ni toliko, posebno ukoliko se spoznalo da su *Srbi, komunisti* ili *Židovi*; strijeljani su po kratkom postupku, da ne spominjemo odmazdu nad [taocima](#) zbog poginulih njemačkih ili kvislinških vojnika, o slanju u logore za likvidacije nepoćudnog (etnički, vjerski, i politički) civilnog stanovništva. Samo broj najnevinijih, civilnih žrtava na tlu bivše *Jugoslavije* tijekom *2.svjetskog rata*, [procjenjuje](#) se minimalno na više od pola milijuna, pri čemu ne treba zaboraviti primarnu krivnju agresora i njegovih suradnika, što ne znači da se partizani isključuju svake krivice. No, može li netko navesti rat bez poginulih civila svih sukobljenih strana, koje danas eufemistički nazivamo "*kolateralnim žrtvama*"?

Još od konferencije na *Jalti* postojao je sporazum među saveznicima, da se po završetku rata kvislinzi [izručē](#) svojim matičnim zemljama na suđenje, ali glede "*bleiburških žrtava*" postoji činjenična "*kvaka*" koju rehabilitatori pobijenih najčešće tek usput spominju ili sasvim zaobilaze. Ljudi koji tjedan i više dana nakon završetka rata nastavljaju borbu, ratujući protiv pobjednika i vršeći zločine nad stanovništvom teritorija kojim se povlače – u nastranoj fikciji da će s dotadašnjim neprijateljem nastaviti borbu protiv svojih dojučerašnjih žrtava - *nisu ratni zarobljenici*, već u najboljem slučaju *teroristi*! Po ondašnjim i današnjim mjerilima. *Vladimir Geiger*, pozivajući se na međunarodne konvencije koje su vrijedile u to vrijeme, [piše](#):

*"Haaške konvencije/deklaracije (o zakonima i običajima rata na kopnu) iz 1899. i 1907. i Ženevske konvencije (o postupanju s ratnim zarobljenicima) iz 1929., a čije su potpisnice bile i Velika Britanija i NDH i DF Jugoslavija, normirale su međunarodno ratno, humanitarno i kazneno pravo. Prema navedenim konvencijama, odgovornost vodstva NDH u slučaju Bleiburg ponajviše je moralne prirode. Za razliku od toga britanska je odgovornost i moralna i pravna. Izručiti zarobljenike, za koje su bili gotovo sigurni da ih neće štiti odredbe humanitarnog prava, kršenje je Ženevske konvencije. Odgovornost jugoslavenskih snaga, koje su prekršile članak 23. („Osim zabrana ustanovljenih posebnim konvencijama, naročito je zabranjeno [...] b) ubijati ili ranjavati vjerolomno osobe koje pripadaju neprijateljskom narodu ili vojsci.“) Haaških pravila o zakonima i običajima rata, te članak 2. („**Ratni zarobljenici** su u vlasti neprijateljske Sile, ali ne u vlasti pojedinih osoba ili vojnih jedinica koji su ih zarobili. S njima se mora, u svako doba, postupati čovječno i oni se imaju zaštićivati naročito protiv akta nasilja, protiv uvreda i protiv javne radoznalosti. Represivne mjere prema njima zabranjene su.“), kao i niz drugih članaka Ženevske konvencije moralnog je, ali prije svega pravnog karaktera. Ukratko, prema Ženevskoj konvenciji o postupanju sa **ratnim zarobljenicima** iz 1929., koja je, naime, u vrijeme događaja o kojima se ovdje raspravlja bila na snazi, i koje su se trebali pridržavati i pripadnici NOV i POJ/JA, čiji je vrhovni zapovjednik bio J. Broz Tito. Silom ili dobrovoljno razoružani protivnik više nije neprijatelj, nego **ratni zarobljenik** i kao takav mora biti pošteđen. **Ratni zarobljenik** ne potpada više pod vlast vojnika ili jedinice koja ga je zarobila, nego države čijoj vojsci taj vojnik, odnosno jedinica pripada. Ubiti razoružanog protivnika **u ratu** nije dopušteno i predstavlja zločin, a svako zlostavljanje znači kukavičluk i barbarstvo."*

Vidljivo je kako *Geiger* mrtvo hladno zaobilazi činjenicu da je u času zbivanja "*bleiburških*" zločina, rat bio završen, te da navedene konvencije formalno nimalo nisu obavezivale partizane (osim humanosti, u većine osobinu podložnu utjecaju konteksta). Kako je "*Demokratska Federativna Jugoslavija [zvanično proglašena](#) tek 10. avgusta 1945. godine na Trećem zasjedanju AVNOJ-a u Beogradu*", formalno pravno gledano nikakvi prethodni potpisi (ako ih je bilo) također je nisu obavezivali. No svakako su mogli NDH, ukoliko je bila potpisnica tih konvencija! Ovo se ne navodi opravdanja partizanskih zločina radi, već ukazanja na to kakvi se (krivi) formalni argumenti upotrebljavaju ili prešućuju u analizi zbivanja. Nevjerojatna je i činjenica da u *vodstva NDH* (koje je, usput rečeno, dalo petama vjetra, prepustivši

gomilu vlastitoj sudbini) nalazi tek *moralnu*, u *Britanaca moralnu i pravnu*, a u partizana *zločinačku odgovornost* svojstvenu kukavicama i barbarima! Neovisno od sličnih stavova, vrijedno je pročitati njegov tekst prepun referenci i suprotstavljenih mišljenja drugim povjesničarima. "*Posljednji organizirani otpor snaga NDH bio je kod Odžaka 25. svibnja 1945. godine*", a potom su još godinama nakon oslobođenja, ustaški "[križari](#)" (uz podršku katoličke crkve) i četničke snage pod komandom *Mihailovića* (do njegova [hvatanja](#), suđenja i egzekucije), terorizirale stanovništvo države tek izašle iz rata.

Promatrajući stvari s današnjeg gledišta, a mimo konteksta vremena i suštine događanja, licemjerno je izjednačavati naknadnu partizansku osvetu sa zločinima kvislinga, praćenih u bijegu s ne malim brojem *nevinih civila* (nevinih, u smislu da lično nisu učinili zlo, ali ne i neupućenih u zločine najmilijih, s kojima su se dali u bijeg strijepeći od kazne). Na fotografijama iz tog vremena ([1](#), [2](#), [3](#)) nisu baš pretjerano vidljivi civili, a svaki od bježećih vojnika borio se za "*ideale*" zločinačke, fašističke, kvislinške tvorevine – ma koliko krivnje ili nevinosti u to lično uložio. Analogijom sa hrvatskim zločinima nad srpskim starcima (a ne vojnicima!) nakon "*Oluje*", i izigranog *Tuđmanovog* obećanja o njihovoj sigurnosti, trebala bi postati jasna osvetnička psihologija rođaka i prijatelja četverogodišnjih žrtava, kao i poginulih nakon što je cijeli kontinent već slavio mir. Neovisno jesu li likvidacije neprijatelja bile tek osvetnički čin ili se dešavale po naredbi, prisjetimo se da država koje je *Hrvatska* jedna od sladostrasnijih guzolinških saveznika, dan danas osobe arbitrarno proglašene teroristima likvidira širom svijeta po izravnom naređenju vlasti, bez ikakvog suđenja (o još gorim zločinima mimo međunarodnog prava da ne pričamo). A hrvatski "*pravednici*" na vlasti i oko nje, [ni mukajet](#) o tome i međunarodnim konvencijama! Nivelatori zločina ustaša, četnika i partizana, u svrhu povijesne revizije i inauguracije humanistički neprihvatljivog svjetonazora, temeljem nesporne činjenice o vršenju zločina sviju strana, izvode sasvim neprihvatljiv zaključak: "*zločin je zločin*". Dakako da *nije*. On to jeste po sasvim formalnoj definiciji (kao oduzimanje tuđeg života), u vakuumu lišenom povijesnog i uzročno-posljedičnog konteksta, koje se namjerno zaboravlja kako bi se poturio ekstremni svjetonazor. Navođenjem ma i mnoštva pojedinačnih zločina antifašista, prešućujući i marginalizirajući one vlastitih ideoloških prethodnika, ne može se negirati cjelokupna slika, jasna i nedvosmislena povijesna istina. U borbi protiv neviđenog zla, pobijedio je kratkotrajni konsenzus snaga dobra – antifašizam, kojem su doprinos dali i exjugoslavenski narodi. Danas premnogi jauču o svojim etničkim žrtvama, prvenstveno onima kojih je zajednički nazivnik bio – *fašizam*. Kod "*Bleiburga*" nisu bili likvidirani *Hrvati, Srbi, Crnogorci* ni *Slovenci*, već mahom *fašisti*. To što svaki zločinac ima neku etničku pripadnost, u kontekstu izvršenih nedjela isključivo je sekundarna karakteristika. Način na koji su *zagrepčani* [dočekali partizanske jedinice](#) poslije bijega ustaša, svjedoči da ih nisu doživljavali kao okupatore i zločince, kao što se to danas nastoji prikazati.

Oslobodilački pokret nije bio baziran na (anti)etničkim principima, pa ni nije imao razloga svetiti se ma kojem narodu. Partija, začetnik i intelektualna avangarda ustanka, nije to nikada izrazila kao namjeru. I *Nazor*, i *Goran-Kovačić*, i *Supek*, i *Krleža* u "*unutrašnjoj emigraciji*", i *ansambl HNK* te [niz drugih](#) neospornih kulturnih i naučnih veličina (svih naroda), dobro su procijenili odnos etičkih parametara karakterizirajućih sukobljene, te se na vrijeme priključili *NOB*-u. Zato ih se danas nastoji ogoliti od ljevičarskog humanizma, svodenjem na isključivo kulturalne etnonacionalne veličine, ali – jeli kultura bez

humanističke etike uistinu kultura? Protiv fašističke zvijeri digli su se prvenstveno ljudi, ujedinjeni u namjeri da je poraze i promijene političke osnove sistema; nažalost devedesetih godina prošlog stoljeća "*prisjetiše se*" da nisu ljudi već etnici, pa se do dandanas prebrajaju po karakteristikama nevažnijim od duljine spolovila. Suradnja s okupatorom je sama po sebi, kao oblik izdajničkog čina, i danas dovoljan razlog za najoštriju presudu nad počiniteljima, bilo da to učini pravni sistem zemlje (kako, ako je u rukama izdajnika?) ili gerilski pokret koji se organizira u borbi za povrat dostojanstva ljudi i zemlje. Specifikum [gerilskog](#) (partizanskog) načina ratovanja je takav da se zarobljenici ne mogu vući sa sobom, hraniti kad nemaš dovoljno ni za sebe i zbjeg koji te slijedi "*po šumama i gorama*", niti osnivati koncentracione logore za njihovo čuvanje i neutralizaciju. Svakako je to jasno borcima protiv partizana, pa pritom preuzimaju rizike zarobljavanja bez suđenja, kojeg niti NDH - unatoč uspostavljenim državnim infrastrukturama - nije vršila. I sad, uspoređuju se sekundarni, posljedični partizanski zločini (uzrokovani neprijateljskim izjvljavanjima), sa onima koje je vršila kako tako organizirana kvazidržava, javno vještajući ljude po rasvjetnim stupovima usred [Zagreba](#), [Splita](#), [Sarajeva](#) i drugih gradova, ili koljući ih bez suđenja po [Jasenovcu](#)! U svojim "*Memoarima*", *Vladko Maček* izričito piše kako "*za razliku od četnika i ustaša, partizani nisu nigdje činili masovnih pokolja*". I maltene uvijek pristrana hrvatska Wikipedija [navodi](#), da "*iako partizani nisu imali službenu politiku masovnog ubojstva (za razliku od četnika, nacista i ustaša), dogodile su se brojne likvidacije ratnih zarobljenika*". Ustaše bijahu najogavniji dio fašističke, kvislinške države, koja je ostvarila čitavu infrastrukturu za vršenje zločina nad nepodobnim etničkim, političkim i vjerskim elementima: vlast nad teritorijem, državne službe, ustrojenu vojsku s ustaškim pretorijancima, logore i sve pripadajuće za neljudski obračun sa neistomišljenicima. Slično kao *nacistička Njemačka*, ne doduše u tako "*sofisticiranom*" obliku, pa su više ubijali maljevima i noževima no plinom i metkom. Jeli moguće da su onda četnički, a napose [partizanski](#) – koji su se suprotstavili svima njima – zločini, mogli biti veći od zločina države organizirane u svrhu nasilnog ustrojavanja imaginarnog, "*čistog hrvatstva*" na svom teritoriju?

[Činjenica](#) je, kako god to i hrvatski antifašisti jednostrano tumačili, da su *Hrvati* tek nakon kapitulacije *Italije* naprasno, masovno "*otkrili*" antifašizam, upravo kao što devedesetih godina hrvatski komunisti bijahu čudesno prosvijetljeni nacionalizmom. "*Bleiburg*" je postao hrvatski mit, slično srpskom o "*kosovskom boju*". Kao što su u oslobađanju *Srbije* i *Beograda* učestvovala i partizanske jedinice većinski [hrvatskog etničkog sastava](#) (i s prebjeglim domobranima), u završnim operacijama oslobađanja, sudjelovale su i većinski srpske partizanske jedinice (i s prebjeglim četnicima). [Obračun s kvislinzima](#) nipošto nije bio izuzetak u poslijeratnoj *Evropi*, eventualno tek po broju žrtava, vjerojatno proporcionalan količini zla koje su učinili. *Hrvatski nacionalisti* isključivo govore o hrvatskim žrtvama (točnije, većinom hrvatskim fašistima!) što dakako nije istina, pa [Vladimir Žerjavić procjenjuje "bleiburške žrtve"](#) na oko 50 000 ljudi (*Hrvati* - 36000, *Slovenci* – 8000 do 10000, *Muslimani* - 5000, *četnici (srpski + crnogorski)* – 2000). Raznorazne procjene se razlikuju, što nipošto ne koristi mrtvima niti budućnosti, već samo strvinarima koji bi mijenjali prošlost u ime koristoljubne sadašnjosti. Sve se može sagledati – što nacionalisti neće učiniti – i na slijedeći način. Agresija na *Jugoslaviju*, praćena rasparčavanjem na kvislinške države koje su se pridružile fašističkim zločinima, bila je uzrok približno *1.1 milijuna ljudskih žrtava*, bez koje (agresije) ih svakako ne bi bilo. Suzeći samo nad ideološki pristrano prisvojenim "*vlastitim*" žrtvama, mimo konteksta ukupnog njihovog broja na jedinstvenom teritoriju nekad međunarodno priznate države, nacionalisti uspijevaju u većine ljudi izazvati mentalnu aberaciju u odnosu

na događaje od prije tričetvrt stoljeća. Plače se, primjerice, nad pobijenih pedeset tisuća "pravih" Hrvata, tek mimogred spominjući sve poginule, a napose one zaista nevine smaknute po ustaškim, i logorima te kazamatima inih kvazidržava. Žrtve su samo čisto tehnički iste, jer nije isto bez suđenja smaknuti stotinjak ljudi koji se zabavljaju u nekom klubu, i terorističkog izvršitelja. Plaču li „pravednici“ nad smrću bombaša samoubojice, prizivajući njegov „svijetli lik“ u sjećanje? O odgovornosti *Vrhovnog štaba NOV i PO Jugoslavije* i *Tita*, oni koji najžešće poriču da je *Tuđman* - zajedno s *hrvatskom vladom* - išta znao o hrvatskim ratnim zločinima u prošlom ratu ("čistom kao suza"), istovremeno svrstavajući *Tita* među najveće zločince čovječanstva (kome su "neupućeni" lideri cijelog svijeta došli na [pogreb](#); "zločincu"), bolje da se [informiraju](#) iz literature, nego iz poganih ustiju nacionalističkih dresera.

Autoru će svakako biti prigovoreno da opravdava partizanske zločine i nema poštovanja prema svim žrtvama, koje dijeli po ideološkoj osnovi (to najekskluzivnije rade revizionisti povijesti!). Prvo svakako nije točno, jer *razumijevanje* okolnosti u kojima je djelo izvršeno nipošto *ne znači opravdavanje* čina. Drugo je točno u smislu da rođaci žrtava imaju subjektivno pravo oplakivati svoje poginule, ali to ne mijenja povijesni kontekst zbivanja, niti može na isti etički nivo svesti ideje za koje su ginuli. Emocija se može prevariti, i to joj je dopušteno, istinu neprestano nastoje varati, ali ona stameno ostaje – samo istinom. Činjenicom. Svesti četverogodišnju *NOB* samo na finale i ograničeni podskup svih žrtava, zanemarujući faktore koji su do toga doveli, nije samo neobjektivno, iracionalno, nego i ludo. To mogu samo ljudi koje pogibija članova obitelji toliko mentalno deformira, da pokojnike nisu sposobni staviti u širi kontekst od obiteljskog. Povijest je ipak nešto sasvim drugo. *Rat je najveći zločin čovječanstva*, i kad bi ga ono zaista takvim i osudilo, iskreno se pridržavajući svog etičkog izbora umjesto da propisuje glupava "pravila ratovanja" (po kojima se kao razlikujemo od čopora zvijeri!), sve te rasprave oko mrtvih i njihovih ubojica bile bi izlišne. No, ljudi su i danas sposobni ubiti ljudsko biće, nalazeći sijaset razloga i opravdanja. Sa stanovišta psihologije, čak i psihijatrije, to se da razumjeti. S aspekta humanističke etike to je neprihvatljivo, samo što je začkoljica u tome da *etička teorija* i *moralna praksa* nisu, i nikad neće biti jednake. Prvo stoji na papiru, a drugo se odvija u realnom svijetu koji obitavamo. Ipak, čak i ne slijedeći u potpunosti etičke kriterije, moguće je naći razdjelnice koje razlučuju jedan čin od drugoga, a time i njihove počinitelje. Tko ne shvaća rečeno, lako će podmetnuti "bubu" da autor pravda i zločine u *Srebrenici*, *Vukovaru*, *Ahmićima*, na *Pakračkoj Poljani*,... Kao što ni u pravnoj znanosti zločin nije naprosto zločin, već se razlikuju prema raznoraznim okolnostima i pobudama izvršenja, tako se ni povijesno različite situacije nikako ne mogu izjednačavati. Od teme teksta dijeli nas tričetvrt stoljeća, drukčiji kontekst zbivanja, nagomilano iskustvo, unaprijeđen međunarodni pravni sustav i drukčiji sklop prevladavajućih etičkih normi koje se razvijaju zajedno s nama. Prigovori li se, kako je božja zapovjed "Ne ubij!" vječna, savjetovao bih "zabavljanje" odnosom cjelokupne ljudske povijesti prema njoj, umjesto jahanja tek na jednoj njenoj epizodi. Da se shvati kako transfer mudrosti s papira u stvarnost ne ide božanskim, već ljudskim putevima. Najvaljaniji bi savjet bio da se, poštujući tu zapovjed, poradi na privođenju pravdi suvremeni ratnih i poratnih zločinaca vlastite etnije i države, namjesto zapinjanja na povijesnoj epizodi koju mnogi ne razumiju. No, najuporniji "džokeji" to ne čine zbog nerazumijevanja niti pomirenja radi, već bi prilagodbom interpretacije povijesti, od poraženih zločinaca htjeli postati pravednički pobjednici. Ne može se biti protiv učešća u životu države i vlasti, djece poraženih snaga ukoliko sa sobom nose zbiljsko shvaćanje negdanjih događaja. Činjenica je, međutim, da od uspostave samostalne *Hrvatske* u njenoj vlasti učestvuju (neo)ustaški likovi, poput *Šuška*, *Hasanbegovića*, *Stiera* i

slični, koji se nisu (ili sasvim prividno) odrekli poražene fašističke ideologije (čak se i *Mesić* uspinjao na njenim elementima; na njegovu sreću pamet ga je na vrijeme sreća), dok djeca ustaša (poput *Pilsela*) koja su iskreno shvatila bit onodobnih zbivanja, uspijevši odijeliti obiteljsku povijest od historije, nemaju pristupa vlasti.

Valja zaključiti kako se [procjene](#) ukupnih žrtava, kao i poginulih ili pobijenih od svih ratnih učesnika, toliko međusobno razlikuju da će se etnonacionalisti i ideološki konfrontirani brojači kostiju do vijeka oko toga gložiti i međusobno optuživati, isključivo u politikantske svrhe. Mnogo važnije od poginulih, koje ionako nitko neće oživjeti - a ponajmanje poludjeli statističari leševa - je shvatiti uzroke rata, i etički razlikovati ideološka polazišta sukobljenih, koja je nemoguće izjednačiti mehaničkim brojanjem leševa. Ozbiljna država dozvolit će žalovanje rodbine pokojnika, ma na koji oni način stradali (to je prirodno ljudsko pravo), ali će isto tako spriječiti njegovu javnu upotrebu u svrhu oživljavanja sjećanja na fašistički sistem i njegovu kvazidržavu, uz agresora primarnog uzročnika bijede koja je onomad snašla narode bivše države. Niti *poslijeratna Njemačka* nije provela detaljnu denacifikaciju društva, ali je u demokratskom pogledu beskrajno dalje dotjerala od najzagriženijih ondašnjih slugu. Dok tu eksnacističku državu krasi [spomenici](#) žrtvama njenih poludjelih fašista, kao i rijetkih antifašista koji su pokušali pružiti otpor (primjerice [Sophie Scholl](#) i njena grupa "*Bijela ruža*"), snimaju se filmovi o njima, ovdje djecu poučavaju holokaustu nad *Židovima* (uglavnom zaobilazeći doprinos domaćih fašista), ali je teško čuti o ustaškim pogromima nad *Srbima*, *Romima* i komunistima. Umjesto toga, jadikujući se raspreda se o "*najvećoj tragediji Hrvata*", ne shvaćajući kako je to ona kad je veliki dio njih izgubio obraz, koji su potom partizani morali spašavati, da bi na kraju i svoj doveli u pitanje poslijeratnim postupcima. Sve više prevladava [Mordor](#), nesposoban razlikovati fašizam od antifašizma, i realno razmotriti njihov međusobni ratni i poratni odnos na tlu bivše države.

Razmislimo, ako su za vrijeme rata *svi vršili zločine koje izjednačavamo*, te ako je samo stanovništvo neangažirano u borbama bilo nevino, onda je državom vladao potpuni kaos o kojem je teško išta smisljeno reći. No, ako je tako, zašto onda *šušci*, *hasanbegovići*, *stieri*, *nikolići*, *crljeni* i ostali relativizatori (točnije, revizionisti) povijesti, u svojim djelima, izjavama, javnim manifestacijama, preimenovanjima ulica, spomen pločama, ustaškim znakovljem, odorama i pozdravima, zastavama, kao i protivljenjem navodno "*jednakom zlu*", promoviraju svoju "*za dom spremnost*", a ne shvaćanja ideološki "*neutralnog*" građanstva, po budžacima i odžacima skrivenim u strahu od sukoba dva "*jednaka zla*"? Ne žele li nam uvaliti kako su u „*mraku balkanske krčme*“, koji su njihovi politički idola sami prouzročili, oni ipak bili jedino svjetlo? *Ta, nemojte kasti!*

PR

DIOGEN pro kultura

<http://www.diogenpro.com>